

CIRCUS PA MEIJER

REGELGEVEND THEATER VAN EN MET MENSEN
MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING

FORMAAT

kijk

pameijer

VOORAFJE

Via mijn begeleider hoorde ik voor het eerst van de audities voor Circus Pa Meijer. Ik was gelijk enthousiast, want ik hou er enorm van om op het podium te staan en natuurlijk van de belangstelling. De audities gingen vlekkeloos. Ik werd als allereerste gebeld dat ik was uitgekozen en toen begon mijn avontuur.

Ik vond het supertof om mee te doen aan Circus Pa Meijer. Ik was spreekstalmeester en dat was voor mij een uitdaging. Met het toneelspelen heb ik rust gevonden. Ik heb beter leren luisteren. Ik kan beter praten en dat helpt om beter te kunnen functioneren.

We zijn in oktober 2009 begonnen en ik ken alle scènes nog steeds uit m'n hoofd. Als ik enthousiast ben, dan onthou ik hoe leuk iets is. Voor het eerst in mijn leven kreeg ik huiswerk mee. Ik vond het heel leuk om te doen; binnen een week kende ik alle teksten uit m'n hoofd.

Het was bijzonder om Circus Pa Meijer met anderen neer te zetten. Voor mijn medespelers heb ik veel respect, omdat ze ondanks hun handicap toch toneel spelen. In het bijzonder wil ik noemen Tuğba, zij ging praten en dat vond ik heel mooi om te zien. Met alle spelers heb ik nog steeds contact, het zijn vrienden geworden.

In mei 2010 hebben we Circus Pa Meijer laten zien aan de directie en hen de stellingen overhandigd. Ik heb gezegd dat als jullie niks met de stellingen doen, dan zullen er boze cliënten op de stoep staan bij Pameijer. Gelukkig is dat niet nodig, want ik merk al verbeteringen: Vervoer op maat is verbeterd, er wordt gelet op burenruzies en cliënten krijgen meer begeleiding.

Circus Pa Meijer gaf mij een hoop blijdschap en het was een mooie ervaring in mijn leven. Gelukkig eindigt het hier niet voor mij, want ik ga verder. Samen met drie mensen ben ik uitgekozen om mee te werken aan een Theateratelier. We gaan optreden in heel Nederland.

Mario van de Want

Spreekstalmeester uit Circus Pa Meijer
December 2010

1. INLEIDING	7
2. DVD	9
3. PROCESVERSLAG	15
4. STELLINGEN	19
5. AANBIEDEN STELLINGEN	23
6. EMPOWERMENT	25
7. VERVOLG	27

INLEIDING

In 1992 werd het Legislatief Theater geboren in Rio de Janeiro. De Braziliaanse Arbeiderspartij, met Lula aan het hoofd, voerde campagne voor de regionale verkiezingen. Augusto Boal, de grondlegger van het Theater van de Onderdrukten, stelde zich kandidaat met de slogan “de moed om gelukkig te zijn” en werd verkozen in het regionale parlement. Hij gaf tientallen groepen in de deelstaat de kans om via theater wetsvoorstellen te ontwikkelen. Dertien van 56 voorstellen werden uiteindelijk aangenomen, daaronder een door psychiatrische patiënten ontwikkelde wet die onmenselijke behandeling verbod.

Legislatief Theater of “Regelgevend Theater” geeft mensen die anders geen toegang hebben tot het proces van wet- en regelgeving de kans om voorstellen te doen.

Het concept is verbluffend eenvoudig – en het werkt! Een groep ervaringsdeskundigen maakt een Forumtheaterstuk waarin dringende knelpunten worden uitgespeeld. De hoofdpersoon delft op allerlei manieren het onderspit. Het publiek draagt alternatieven aan – en doet daarmee automatisch al voorstellen.

Formaat werkt al bijna 10 jaar met deze methodiek. Dit was echter het eerste project met mensen met een verstandelijke beperking.

In dit boekje vindt u een verslag van hoe de voorstelling tot stand gekomen is en een overzicht van de resultaten. En natuurlijk ook de 28 voorstellen die uit het project naar voren zijn gekomen. Ze zijn vast en zeker niet alleen van toepassing op Rotterdam!

DE DVD

De doelstelling van de videoregistratie was tweeledig. Enerzijds was het een film voor intern gebruik binnen Pameijer om het proces weer te geven van het project 'Circus Pa Meijer'. Anderzijds is het een film die de methodiek van Formaat, namelijk Legislatief Theater, wil weergeven.

De film is helder opgedeeld: De VRAAG vanuit Pameijer, HET ANTWOORD vanuit Formaat. AAN DE SLAG laat de spelers aan het werk zien met als eindresultaat de voorstelling, de interactie met het publiek en de stellingen.

De interviews worden doorsneden met beelden van de auditie, repetitie, voorstelling en interactie met het publiek.

De DVD is in eerste instantie bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking en hun begeleiders. Het is een voorbeeld van hoe cliëntparticipatie kan verlopen en wat het kan opleveren.

Natuurlijk nodigen wij ook beleidsmakers, familieleden van cliënten, scholieren, studenten, bakkers, werkmeesters, burens en buitenlui uit om deze DVD te bekijken. Hij is namelijk ook bedoeld om iets te doen aan het beeld van mensen met een beperking als onmondige burgers.

Mensen met een beperking hebben een herkenbaar en duidelijk verhaal en hebben recht op volwaardige deelname aan de samenleving. Deze DVD laat zien dat zij daar, met enige ondersteuning, best toe in staat zijn!

PROCESVERSLAG

AUDITIES

Het proces startte in augustus 2009 met twee audities. In totaal hebben 25 mensen geauditeerd.

Bij de audities ging het vooral om het vinden van geschikte spelers maar ze waren tegelijkertijd de bron van het materiaal voor de voorstelling. De kennis van de mensen over hun eigen situatie moest centraal staan.

De thema's die het meest genoemd werden, zijn:

- Problemen met het taxivervoer (taxi's komen vaak te laat)
- Misbruik (seksueel en financieel)
- Overlast van en ruzie met burens
- Slachtoffer worden van fysiek geweld (gewapende overval, bedreiging met pistool of mes)

- Ruzie op de woonvorm, de leiding moet steeds ingrijpen
- Onheuse bejegening in het openbaar vervoer (uitschelden door chauffeurs en pasje wordt niet erkend)

PRODUCTIEPROCES

Na de audities werd een conceptversie van het script geschreven. Uitgangspunt was dat het vooral fysiek theater moest worden, met weinig tekst. De spelers én het publiek moesten ermee uit de voeten kunnen.

Het idee van een circus met verschillende typen clowns was vanaf het begin aanwezig. Het kwam voort uit een van de repetitioefeningen. De spelers hadden er zo'n lol in, dat er voor deze vorm gekozen is.

Tijdens de repetitieperiode ontstond vervolgens het definitieve script voor de voorstelling, werd het vormgevingsconcept uitgevoerd en voorbereidingen getroffen voor de tournee. Vier weken en 13 repetities later was op 8 oktober 2009 Circus Pa Meijer klaar voor de première.

DE VOORSTELLINGEN

De voorstelling is het verhaal van personage Annie, die tegen een flink aantal belemmeringen aanloopt in haar leef- werk- en thuissituatie.

Tussen oktober 2009 en april 2010 zijn 9 voorstellingen gespeeld. Omdat er tussen de voorstellingen soms lange periodes zaten, vonden er tussentijds opfrisrepetities plaats.

De meeste voorstellingen hadden rond de 50 mensen publiek, het grootste deel hiervan bestond uit cliënten, begeleiders en familieleden.

VERLOOP VAN DE VOORSTELLINGEN

De opbouw van de voorstellingen was grofweg steeds hetzelfde. De voorstelling duurde anderhalf uur en bestond uit drie delen.

Het eerste deel was het spelen van het stuk, dat inmiddels de titel Circus Pa Meijer had gekregen.

Gedurende het tweede gedeelte vond onder leiding van de Joker een discussie plaats met de zaal over de thema's die in het stuk naar voren kwamen. Hierbij werd steeds ingezoomd op wat voor de zaal relevant was. Er kwamen mensen uit de zaal het podium op om te proberen het verhaal van Annie beter te laten aflopen.

Het derde gedeelte was het zogenoemde legislatieve (regelgevende) gedeelte. Tijdens dit derde gedeelte werden stellingen geponeerd door de Joker, op basis van de thema's die in het tweede gedeelte aan de orde waren geweest. Deze stellingen werden goed- of afgekeurd door de zaal door middel van een stemming.

Een panel, bestaande uit deskundigen, kon commentaar leveren op de onderwerpen en de stellingen. Met name de vertegenwoordiger vanuit het management kon aangeven in hoeverre de stellingen haalbaar waren voor Pameijer als organisatie.

STELLINGEN

Er zijn gedurende de 9 voorstellingen 28 stellingen goedgekeurd door het publiek. Ze staan hieronder gerubriceerd per onderwerp.

KLACHTENREGELING PAMEIJER (3)

1. De klachtencommissie moet altijd reageren op een klacht die is ingediend en laten weten wat er met je klacht is gebeurd.
2. Ernstige klachten moeten direct aan de directie gemeld kunnen worden.
3. Ernstige klachten moeten via de cliëntenraad aan de directie gemeld kunnen worden.

MISBRUIK / SEKSUELE ONDERDRUKKING (3)

4. Er moeten meer preventieactiviteiten tegen misbruik van cliënten worden aangeboden.

5. Het bespreekbaar maken van seksualiteit moet een onderdeel worden van de begeleidingsplannen.
6. Als iemand aan je heeft gezeten moet je dat bij je begeleider melden en die moet naar de politie gaan.

BEGELEIDING PAMEIJER (6)

7. Iedereen moet in de gelegenheid worden gesteld om datgene te doen waartoe ze fysiek en psychisch in staat zijn.
8. Meer (on)betalde krachten op de werkvloer, zodat er meer tijd is voor de begeleiders om aandacht te hebben voor begeleiding van hun cliënten.
9. Als je iets zelf niet kan, en je vraagt om hulp, moet de begeleiding je helpen, of je helpen leren het voortaan zelf te doen.

10. Als er een belangrijk iemand in het leven van een cliënt overlijdt, moet er van Pameijer extra steun komen op verzoek van de cliënt.
11. Er zou bij verstandelijk gehandicapten 24 uur per dag begeleiding aanwezig moeten zijn.
12. Mensen die 24 uur begeleiding nodig hebben moeten die te allen tijde krijgen.

TAXIVERVOER (7)

13. Een taxichauffeur moet rechtstreeks naar de cliënt bellen als hij te laat is, in plaats van naar de taxicentrale.
14. Een taxichauffeur (of de taxicentrale i.v.m. de verkeersveiligheid) moet rechtstreeks naar de cliënt bellen i.p.v. naar de begeleider en cliënten op de hoogte houden van wachttijden.
15. Pameijer moet kijken naar de afspraken die er al liggen over de omgang tussen taxichauffeurs en cliënten, en daar op voortbouwen in een nieuw samenwerkingsbeleid met taxichauffeurs en/of taxibedrijven.
16. Als de taxi meer dan een bepaalde tijd (bijvoorbeeld een half uur) te laat is, moet de rit vergoed worden door de taxicentrale.
17. Als je te laat bent buiten jouw schuld (bijvoorbeeld op je werk) mag je daar niet voor gestraft worden.
18. Pameijer moet een officiële klacht indienen bij de directie van het taxibedrijf over de huidige problematiek.
19. Iedere cliënt die een probleem heeft gehad met de taxi moet zelf een brief naar de taxicentrale sturen.

AGRESSIE / INTIMIDATIE / DISCRIMINATIE (6)

20. VG Ambassadeurs zouden voorlichting moeten geven op scholen over verstandelijk gehandicapten en hun kunnen.
21. Pameijer moet klachten over agressie en intimidatie tegen deze doelgroep actief verzamelen en neerleggen bij een Anti Discriminatie Bureau.
22. Pameijer moet op straat campagne/voorlichting voeren over discriminatie tegen kun cliënten.
23. De politie moet leren omgaan met klachten van verstandelijk gehandicapten.
24. Er moet een intensievere samenwerking komen tussen Pameijer en bestaande partijen die opkomen voor de rechten van verstandelijk gehandicapten.
25. Er moet een televisiecampagne komen tegen discriminatie van verstandelijk gehandicapten.

WEERBAARHEID VAN CLIËNTEN (2)

26. Pameijer moet meer sociale vaardigheidstraining aanbieden voor cliënten en begeleiders, en verschillende situaties om te oefenen.
27. Er moet op De Passage een cursus weerbaarheid aangeboden worden, waarbij iedereen de vrije keuze heeft om hieraan deel te nemen.

BUDGET BEWONERSRAAD (1)

28. Een bewonersraad moet ten minste € 1.000,00 per jaar ter beschikking krijgen om te kunnen functioneren.

AANBIEDEN STELLINGEN

Tijdens een feestelijke bijeenkomst op het hoofdkantoor van Pameijer werden door de spelers van Circus Pa Meijer de stellingen aan de directie aangeboden.

De directie deed de toezegging meteen na de zomer van 2010 met een uitvoeringsprogramma te starten. Namens de spelers, en daarmee namens alle cliënten met een beperking, sprak Mario uit dat ze de directie aan hun woord zouden houden. "Want anders heb je een paar duizend boze cliënten, en dat wil je niet!"

Het uitvoeringsprogramma is inmiddels in volle gang.
- De stellingen die betrekking hadden op de begeleiding

en de regelgeving zijn aanleiding om het beleid onder de loep te nemen.

- Met Radar (het anti-discriminatiebureau in de regio Rotterdam) is een programma in ontwikkeling dat de positie van mensen met een beperking ook juridisch moet gaan aankaarten.
- Naar aanleiding van de vele klachten over het taxivervoer is er al enige tijd druk overleg met de taxicentrale over verbeteringen.

EMPOWERMENT

De spelers zijn door het project gegroeid en versterkt. Dat vinden ze zelf maar ook hun begeleiders hebben dat gezien. Een paar voorbeelden:

De muziektherapeute van Hans kwam kijken en vertelde ons dat hij bij haar fysiek in elkaar gedoken viool speelde. Ze vroeg hem hoe hij, nu hij theater deed, op het podium stond. "Hij ging helemaal open, hij groeide wel 20 centimeter, ging ineens rechtop staan, kreeg een lach op zijn gezicht. Zijn vioolspel klonk ook gelijk heel anders!"

Deborah, die onder stressaanvallen lijdt, weet nu wat ze kan, heeft naar eigen zeggen leren samenwerken en geleerd dat haar aanvallen niet door iedereen als vervelend worden beschouwd. Ze heeft erg genoten van alle lovende

uitlatingen en nieuwe vriendschappen. De begeleiding spreekt uit dat zij zelfverzekerder geworden lijkt.

Tuğba heeft tijdens het proces geleerd om heel luid en duidelijk te spreken en dat je niet altijd alleen maar kan lachen, maar soms even serieus moet zijn om mooie resultaten te bereiken. De begeleider:

“Weet goed haar mondje te roeren en het zal mij niet verbazen als ze eerdaags inderdaad zelfstandig over straat gaat.”

Chris heeft geleerd om tegenspel te bieden tijdens het tweede gedeelte en het daarbij horende feit dat een onaardig iemand spelen niet hoeft te betekenen dat je zelf onaardig bent of gevonden wordt. “Na iedere voorstelling liep hij trots rond, heeft ontdekt dat hij acteren heel leuk vindt en er mogelijk talent voor heeft. Wil zeker hiermee doorgaan, dus hopelijk lukt hem dat.

HET VERVOLG

Formaat en Pameijer werken sinds 2007 samen en hebben twee Theaterateliers met mensen met een psychiatrische achtergrond opgezet en het bekroonde project DUNK uitgevoerd. Een Theateratelier is een wekelijkse, permanente Participatief Drama-activiteit, die zowel op empowerment als op het activeren van wat wij noemen ondergrondse kennis is gericht. De Theaterateliers en DUNK leveren wekelijks een bijdrage aan cliëntparticipatie en verbetering van de zorg.

Vanaf het voorjaar 2011 zal hier een Theateratelier met mensen met een verstandelijke beperking aan worden toegevoegd.

Het Theateratelier zal uit twee groepen bestaan: een Empowermentgroep waarbij de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers centraal staat en een Dialooggroep die met een interactieve workshop de samenleving in trekt.

Houdt u de websites van Pameijer en Vormaat in de gaten voor aankondigingen van de activiteiten van het Theateratelier. Het zal vanaf de zomer van 2011 ook mogelijk zijn om – op beperkte schaal – activiteiten te boeken.

PAMEIJER

Mensen met een verstandelijke beperking of psychiatrische problematiek horen thuis in de samenleving. Ze zijn mensen met wensen, mogelijkheden en talenten. Dagelijks ondersteunt Pameijer meer dan 4.000 mensen op alle levensterreinen: wonen, werken, vrije tijd en sociale contacten. Dit gebeurt in de regio Rijnmond, op de Zuid-Hollandse eilanden, in Gouda en in Sliedrecht.

Crooswijkse singel 66, 3034 CJ Rotterdam

T 010-271 00 00 // E info@pameijer.nl // WWW.PAMEIJER.NL

FORMAAT, WERKPLAATS VOOR PARTICIPATIEF DRAMA

Formaat is een organisatie die werkt aan empowerment van mensen in een achterstandspositie, participatie van mensen die onvoldoende aan de samenleving deelnemen, bewustwording van mensen m.b.t. mensenrechten, grondrechten en waarden & normen en dialoog tussen burgers onderling cq tussen burgers en overheid. Formaat doet dit door allerlei vormen van Participatief Drama.

Westzeedijk 513, 3024 EL Rotterdam

T 010-452 40 45 // E info@formaat.org // WWW.FORMAAT.ORG